

Рух під музику як вид музичної діяльності складається із двох компонентів: музично-ритмічні навички (уміння передавати рухами засоби музичної виразності: ритм, темп, динаміку, форму, характер музичного твору); навички виразних рухів (основних, гімнастичних (з предметами та без них), сюжетно-образних, танцювальних).

Ці компоненти перебувають у тісному зв'язку. Опанування цими компонентами учнями здійснюється за допомогою музичних ігор та вправ. Значущість музичних ігор у діяльності учня у тому, що:

- збагачують емоційний світ учнів та розвивають музичні здібності;
- розвивають пізнавальні здібності;
- виховують активність, дисциплінованість, почуття колективізму;
- сприяють фізичному вдосконаленню організму.

В основі музично-ритмічного виховання лежить розвиток сприйняття дитиною музичних образів, вміння відобразити їх у русі. Музика викликає рухові реакції та поглиблює їх, не просто супроводжує рухи, а визначає їхню сутність. Завдання вчителя полягає у формуванні й розвитку в учнів уміння швидко і з точністю виконувати музичні рухи, і, водночас, уміння призупинити руховий процес, тобто розвиток активного гальмування. Музика не просто супроводжується абстрактними рухами, а й визначає сутність цих рухів, тобто рухи не повинні бути лише рухами під акомпанемент або на тлі музики, вони повинні відповідати характеру музики; засобом музичної виразності; змісту й формі музичного твору.

Отже, музично-ритмічний розвиток учнів початкової школи, що передбачає активні форми, методи та засоби навчання, сприяє активізації процесу формування їх художньо-творчих здібностей, навчальної мотивації. Результати проведеного теоретичного та емпіричного аналізу дозволяють зробити такі висновки: ефективність розвитку музично-ритмічної здібності залежить від рівня узгодженості у взаємодії всіх компонентів музично-ритмічної здатності у часі; синхронізація формування психомоторних, когнітивно-рефлексивних, емоційно-вольових здібностей учнів сприяє швидшому розвитку музично-ритмічних здібностей; музично-ритмічний розвиток учнів початкової школи ефективно здійснюється у процесі музично-виконавчій діяльності.

Список використаних джерел

1. Козаренко О. В. Українська національна музична мова: генеза та сучасні тенденції розвитку : автореф. дис. ... доктора мистецтвознавства. Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2001. 23 с.
2. Назаренко М. Музично-ритмічне виховання молодших школярів на уроках музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 101. С. 216-223.
3. Полякова А. С. Сучасні тенденції розвитку системи музично-ритмічного виховання молодших школярів. *Педагогічний дискурс*. Хмельницький, 2017. Вип. 23. С. 134-138.

ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ОСНОВА СТРАТЕГІЙ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Тюльпа Тетяна Миколаївна,

доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології початкової освіти, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Ключові слова: педагогічна взаємодія, соціальне виховання, інклюзивний навчальний заклад.

Процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, загострили інтерес до проблеми розвитку людини в соціокультурному середовищі, до умов соціалізації особистості. Суспільство характеризується «відкритістю», багатофакторністю та різноспрямованістю впливів на молоде покоління, що сприяє збільшенню можливостей розвитку людини, певного потенціалу негативних впливів. Сучасні соціально-економічні умови життя суспільства визначаються стратегічно і на досить великий період, особливо якщо це стосується таких соціальних сфер, як освіта й охорона здоров'я.

Очевидна потреба у розробці наукових засад соціалізації та соціального виховання молоді в їхній єдності та взаємозв'язку, коригуванні соціальної політики щодо дітей та молоді, особливо тих, які мають особливі освітні потреби. У сучасних умовах затребуваним є вибір стратегії виховання учнів з обмеженими можливостями, оскільки виникла потреба відповідального ставлення держави, батьків та всіх зацікавлених у соціальному вихованні таких осіб.

Поняття «стратегії освіти» орієнтоване на кінцеві результати державної політики у сфері доступності освіти для дітей, які мають особливі освітні потреби на рівних умовах, що забезпечує можливість проєктування стратегій інклюзивної освіти як для осіб з обмеженими можливостями здоров'я, так і для обдарованих та геніальних дітей, здатних освоїти різні програми навчання за короткий проміжок часу. Педагогічні стратегії є підґрунтям реалізації державної політики щодо формування нової філософії ставлення до дітей з особливостями психофізичного розвитку, забезпечення їх конституційних прав та державних гарантій на здобуття якісної освіти, здійснення комплексної реабілітації таких дітей, набуття ними побутових та соціальних навичок, розвиток здібностей, втілення міжнародної практики щодо збільшення кількості закладів з інклюзивною освітою, які готові до надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами.

Особливої значущості набуває соціально-педагогічна стратегія соціального виховання, оскільки забезпечує розвиток життєвих установок, планів та способів самореалізації, набуття особистісного досвіду. Вона визначається важливістю освоєння педагогами стратегій інклюзивних освітніх програм, індивідуальних освітніх маршрутів у роботі з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я, формування у них професійних педагогічних компетентностей відповідно до вирішення завдань різного рівня освіти, адже інклюзивна освіта є пріоритетним гуманістичним напрямом у розвитку сучасного суспільства. Вона сприятиме забезпеченню права дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, на інтеграцію у суспільство шляхом створення умов для безперешкодного доступу до якісної освіти, відповідно до їх завдатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб. Саме соціальне виховання забезпечує участь усіх дітей у житті великої спільноти та успішну соціалізацію.

Ми погоджуємося із позицією І. Модель та Б. Модель, які розуміють партнерство як баланс інтересів, що досягається завдяки соціальній взаємодії на основі компромісу та консенсусу. Соціальна інклюзія має на увазі те, що включення є певним проявом бажання залучити індивіда чи групу до ширшої спільноти з метою приєднатися до спільної діяльності чи культурного процесу. Партнерство в закладі загальної середньої освіти включає співпрацю в команді вчителів інклюзивного класу, асистента вчителя, корекційних педагогів, батьків, учнів та адміністрації [1].

У контексті соціального виховання ми робимо акцент на гармонійній взаємодії здорових людей та людей з обмеженими можливостями здоров'я, набуття досвіду соціальних відносин, формування корисних для всіх соціальних навичок, включення активних процесів особистісного саморозвитку. Соціальне виховання характеризується цілеспрямованою зміною як людини з обмеженими можливостями здоров'я, так і її здорових однолітків при спільній взаємодії у спілкуванні, грі, спорті, навчанні, предметно-практичній та духовно-практичній діяльності на основі формування спільних цінностей та ціннісних орієнтацій, поведінкових установок, моральних норм та правил життєдіяльності. У цьому контексті ми розглядаємо інклюзивне виховання як підвид соціального виховання, що здійснюється у спеціально створеному спільному

збагаченому на засадах педагогічної взаємодії виховному середовищі, що враховує індивідуальні особистісні особливості та потреби як дітей та підлітків з обмеженими можливостями здоров'я, так і їх здорових однолітків.

Метою як соціального виховання, так і його підвиду, інклюзивного виховання, дітей та підлітків з обмеженими можливостями здоров'я є попередження проявів у них соціально-особистісних недоліків та формування готовності та здатності до відносно незалежного життя. Результатом і показником ефективності соціального, у тому числі інклюзивного, виховання, на нашу думку, є людина з обмеженими можливостями, яка приймає та транслює культуру суспільства, цінності та норми, прийняті в ньому, а також незалежна, самостійна, цілеспрямована, яка має здатність до особистісного саморозвитку, має власну думку та активно змінюється на шляху власного розвитку.

Зміст інклюзивного виховання дітей та підлітків з обмеженими можливостями здоров'я формується за таких підстав: використання ціннісної та соціокультурної парадигм виховання або їх поєднання щодо змісту інклюзивного виховання; різноманітна наповнюваність змісту інклюзивного виховання у межах ціннісної та соціокультурної парадигми виховання залежно від вікових, статевих, індивідуально-особистісних та групових потреб та запитів; здійснення інклюзивного виховання дітей та підлітків з обмеженими можливостями здоров'я у різних виховних організаціях, що визначає варіативність змісту інклюзивного виховання.

Подібне соціально-виховне середовище можливо створити за допомогою забезпечення ефективної педагогічної взаємодії між педагогами, учнями та батьками. В умовах інклюзивного освітнього простору організація ефективної педагогічної взаємодії в освітньому закладі має насамперед спиратися на парну композицію «загальноосвітня організація – батьки». Звісно, основне навантаження усередині інклюзивного простору несуть на собі фахівці сфери освіти, але важлива роль належить і батькам, які перебувають у співпраці з освітньою організацією. Адже саме батьки – найзацікавленіші учасники педагогічної взаємодії. Спільна соціально-виховна діяльність школи та сім'ї реалізується за допомогою цілеспрямованої, систематичної роботи в навчальній установі та позаурочній діяльності. Тільки створення комфортного освітнього середовища на засадах партнерства та атмосфери взаєморозуміння, довіри, толерантності допоможе виграти всім учасникам інклюзивного процесу: учням, їхнім батькам та педагогам.

Список використаних джерел

1. Про затвердження примірною положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України № 609 від 08.06.2018 року.

ФОРМУВАННЯ НАСКРІЗНИХ УМІНЬ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Федоренко Андрій Андрійович,

аспірант 1 року навчання Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Науковий керівник: Тихонова Альона Петрівна, доктор філософії, старший викладач кафедри педагогіки і психології початкової освіти Глухівського